

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ MERKEZ HIFZISSİHHA MÜESSESESİ HAKKINDA (1/32) NUMARALI
KANUN LAYİHASI VE SİHHiYE VE BÜTÇE ENCÜMENLERİ MAZBATALARI**

Türkiye Cumhuriyeti
Başvekâlet Müsteşarlığı 17.2.1927
Adet : 6/695

Büyük Millet Meclisi Riyaseti Celilesine

«Türkiye Cumhuriyeti Merkez Hıfzıssihha Müessesesi» hakkında Sıhhiye ve Muaveneti İçtimaiye Vekâleti Celilesince tanzim edilen ve İcra Vekilleri Heyetinin 13 Şubat 1927 tarihli içtimaiinde tezekkür ve Meclisi Âliye arzı tasvip olunan kanun layihasıyla esbabı mucibe mazbatasının musaddak sureti leffen takdim olunmuştur.

Muktezasının ifasına ve neticesinin işarına müsaade buyurulmasını rica eylerim efendim.

Başvekil
İsmet

Türkiye Cumhuriyeti

Hıfzıssihha Müessesesi Esbabı Mucibe Layihası

Nüfus siyasetimizle alâkadar olan sıhhi mesailde her şeyden evvel bugünkü ilim esasları üzerinde yürümek zarureti gayri kabili inkârdır. Umumî ve içtimai hıfzıssihhanın hali hazırını ve her gün bu ilimler sahasında görülen tarakkıyatı takip ve tatbikatını tespit ve teshil için bütün bu mudil ilim işlerinde tecrübeye de büyük bir hisse ayırmak lazımdır.

Tecrübeyi tetkikat için ise, bu hususta kâfi vasait malik ve mütehasıs eller tarafından idare edilen ilmi müesseselerin vücuduna ihtiyacımız vardır. İşbu umumî ve içtimai hıfzıssihha ilmi sahai işigali dahilinde tetkikatı ilmiyede bulunmak ve aynı zamanda Sıhhiye ve Muaveneti İçtimaiye Vekâletinin teknik bir uzvu mahiyetini haiz olmak üzere Hıfzıssihha Müessesesi teşkil ve tesisi bu mühim ihtiyacımızın tatminî noktai nazarından pek ziyade şayanı arzudur.

Bu müessese ilmi tetkikat ve taharriyatından başka memleketimizde meşhud olan hastalıklara ve Türkiye Cumhuriyeti halkının biyoloji ve biyometrisine dair tafehhusatıyla de pek faydalı ve semeredar neticeler elde edecektir. «Türkiye Cumhuriyeti Hıfzıssihha Müessesesi» namını alacak ve Ankara'da tesis edilecek böyle bir müessese gerek bakteriyoloji ve epidemoloji tetkikatiyle ve gerekse mütenevvi hayati

istihsalatiyle emrazı sariye ve içtimaiyeye karşı yapılan mücadelelerin muvaffakatinde mühim bir amil olacaktır. Filhakika bütün asri tesisatıyla teşhiz edilecek olan bu müessese her nevi aşı ve serumları ve birçok hayati müstahzaratı istihsal edeceği gibi, memlekete hariçten ithal edilen mümasil müstahzaratı kontrol etmek ve bundan başka bütün mevaddı gıdaiyenin tahlilatını icra eylemek ile de mükelleftir. Devlet sıhhiye işlerinde istihdam edilecek olan genç tabiplerimizin ekseriya içtimai hıfzıssihha sayesinde kâfi derecede rüsh ve tecrübeye malik olmadan pek mühim ve muğlak mesaili sıhhiye ile işigale mecbur oldukları hemen her gün görülmektedir.

Yarının sıhhat siyasetini tedvir edecek olan bu genç dimağları lazım gelen malûmat ve müktesebat ile teşhiz etmek icabettiği gibi, uzun seneler ilim ve fen merkezlerinden uzak ve her günkü yorucu meşguliyetler arasında tarakkıyatı ilmiyeyi bihakkın takip inkânından mahrum yaşayan sıhhiye memurlarımızı da bu tarakkıyattan müstefid etmek zarureti nazarı dikkate alınmak lazım geldiğinden Hıfzıssihha Müessesesi aynı zamanda bir Hıfzıssihha mektebi vazifesini görecektir ve her sene burada umumî ve içtimai Hıfzıssihha tedrisatı yapılacaktır. Şu hale nazaran aynı zamanda hem bir ilim müessesesi ve hem de bir mektep halinde çalışacak olan Hıfzıssihha müessesesinde memleketin iftihar ettiği ilim adamlarımızla eçnebi memleketlerinin bu sahada yetiştirdiği meşahirin faaliyetinden istifade etmek ve bunların maiyetlerinde genç ve müstait Türk gençlerini hakiki birer ilim adamı olarak yetiştirmek zaruri olduğundan fennin gösterdiği ve göstereceği lüzum ihtiyaçlara göre müessesede lâzım gelen şubelerin tesis ve bu şubelerin kadrolarını yine bu ihtiyaca nazaran tanzim ve tertibi hususunun Sıhhiye ve Muaveneti İçtimaiye Vekâletince ifası lazım gelmektedir. İşte Avrupadaki mümasili müessesattan alınan tecarübe nazaran tanzim edilen kanun lâyihası bütün bu esasatı ihtiva etmekte olduğu cihetle kabul ve tasdiki halinde Cumhuriyetimizin merkezi idaresinde Avrupa Payitahtlarındaki emsali derecesinde ilim ve irfana hâdim bir müessese vücuda geldiğini görmek pek az zaman zarfında mümkün olacaktır.

Türkiye
Büyük Millet Meclisi
Sihhiye ve Muaveneti
İçtimaiye Encümeni
Karar Numarası : 7
Esas Numarası : 1/32

19 . 12 . 1927

Sihhiye Encümeni Mazbatası
Riyaseti Celileye

Başvekâletin 17 Şubat 1927 tarih ve 6/695 numaralı tezkeresiyle gelen (1/32) numaralı ve «Türkiye Cumhuriyeti Merkez Hıfzıssıhha Müessesesi» unvanlı Kanun Lâyihası Encümenimize tevdi kılınmış olmakla Vekâleti aidesinden izam kılınan salâhiyattar memurda hazır olduğu halde mütalaa ve tetkik edildi.

Mezkûr lâyihanın tedvinine saik olan esbabı mucibe Encümenimizce de muvafık ve musip görülmüş, ancak şekli tahririne ait bazı ufak tadilat yapılmış olmakla Heyeti Umumiye kararı mucibince Bütçe Encümenine tevdi buyurulmak üzere arz ve takdim kılındı.

Sihhiye ve Muaveneti Mazbata Muharriri
İçtimaiye Encümeni Reisi

İstanbul
Hakkı Şinasi

Kâtip

Aza

Aza

Bolu

Emin Cemal

Aza

İzmir

Enver

Aza

Aza

Kayseri

Doktor Burhanettin

Aza

Selâhattin

Aza

Bursa

Şefik Lütfi

Aza

Türkiye
Büyük Millet Meclisi
Bütçe Encümeni
Mazbata Numarası : 81
Esas Numarası : 1/32

Bütçe Encümeni Mazbatası
Riyaseti Celileye

Türkiye Cumhuriyeti Merkez Hıfzıssıhha Müessesesi hakkında Başvekâletten varit olup, 1.12.1927 tarihinde Sihhiye ve Bütçe Encümenlerine havale

buyurulan kanun lâyihası Sihhiye Encümeninin mazbatasıyla birlikte Encümenimize tevdi kılınmakla Sihhiye ve Muaveneti İçtimaiye Vekili Doktor Refik Bey hazır olduğu halde tetkik ve müzakere olundu.

Teklif olunan Lâyiha Kanuniye üzerinde Sihhiye Encümenince icra kılınan tadilat esas itibariyle Encümenimizce de muvafık görülmekle beraber tertibe ve ibareye ait bazı tadilat da icra kılınmış ve muadelen ihzar olunan lâyihanın heyeti umumiyeye arz ve takdimine karar verilmiştir.

6 Mayıs 1928

Reis	Reis Vekili
Edirne	Burdur
Şakir	Vahit
Kâtip	Aza
Kütahya	Erzurum
Niyazi Asım	Aziz
Aza	Aza
Erzurum	Elâziz
Nafi Atuf	Hasan Tahsin
Aza	Aza
Sivas	Samsun
Remzi	Adil
Aza	Aza
Bursa	Niğde
Muhlis	Mehmet Ata
Aza	Aza
Niğde	Ankara
Faik	Rifat
Aza	Aza
Aydın	İsparta
Mühendis Mithat	Mükerrerem

Hükümetin Teklifi

Türkiye Cumhuriyeti Merkez Hıfzıssıhha Müessesesi
Kanun Lâyihası

Madde 1. — Sihhiye ve Muaveneti İçtimaiye Vekâletine merbut olmak ve umumi, içtimai, ve intanî hıfzıssıhhaya müteallik bütün measil ile iştilal etmek üzere Ankara'da bir müessese vücuda getirilecektir. Müessesenin ünvanı «Türkiye Cumhuriyeti Merkez Hıfzıssıhha Müessesesi» dir. Sihhiye ve Muaveneti İçtimaiye Vekâletince kabul ve tasdik edilmeden hiç bir müessese «Hıfzıssıhha Müessesesi» ünvanını taşıyamaz.

Madde 2. — Müessese Sihhiye ve Muaveneti İçtimaiye Vekâletince lüzum görülecek adette şubeleri havi olup, halk hıfzıssıhha şeraitinin islâh ve inki-

şafına hâdim her nevi taharriyat ve tetkikatı feniye icrası ve Vekâletçe tediyeye edilecek sıhhi ve fenni mesailin rüyeti ve tahliyatın ifasıyla mükelleftir. Memurini sıhhiye ile lüzum görülecek tabiplerin umumi ve içtimai hıfzıssıhhaya ait tekâmül tedrisatı da bu müessesede icra edilir.

Madde 3. — Sıhhiye Vekâletince ihzarına lüzum görülen aşı ve serumlar vesaire müessesede yapılır ve hariçten gelen mümasili müstahzarat vesair hayati tertibatın kontrolleri de burada ifa kılınır.

Madde 4. — Müessese bir müdür iki muavin ve lüzumu kadar şube amirleri ve muavinleriyle sair icabeden etibba ve memurin tarafından idare edilir. Sıhhiye ve Muaveneti İçtimaiye Vekâletince müessesenin teşkilat ve idarei dahiliyesini gösteren icra Vekillerince musaddak bir talimatname tanzim olunur.

Madde 5. — Bütün Hükümet daireleri, müstakil idareler ve mahakim ile eşhası hususiye ve hükmiye tarafından ihtisas ve salâhiyeti dahilinde bulunan mesaili feniye hakkında müessesenin rey ve mütalası alınabilir. Sureti müracaat bir talimatname ile tayin olunur.

Madde 6. — Müessesatı resmîyeye ait mesailin hal ve rüyeti meccani olup, eşhası hususiye ve hükmiyeye ait işler için talimatnameye rapt edilecek bir tarife üzerinden ücret alınır.

Madde 7. — Müessese tarafından yapılan müstahzarların satış fiyatları Sıhhiye ve Muaveneti İçtimaiye Vekâletince tanzim olunacak bir tarifeye göre tayin olunur.

Madde 8. — Müessese memurin ve müstahdemin kadrosunun tanzimine ve bunların tayin ve tahviline ve icabeden ecnebi mütehasısların celp ve tavzifine Sıhhiye ve Muaveneti İçtimaiye Vekâleti salâhiyattardır.

Madde 9. — Müessese memurin ve müstahdemin maaşatı ile masarifi hudut ve Sevahili Sıhhiye Müdiriyetinin ait olduğu sene bütçesinde küşad edilecek bir faslı mahsustan tesviye edilir.

Madde 10. — Bu Kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 11. — Bu Kanunun hükmünü icraya Sıhhiye ve Muaveneti İçtimaiye Vekili memurdur.

13 Şubat 1927

Başvekil
İsmet
Müdafaai Milliye Vekili
Recep

Adliye Vekili
Mahmut Esat
Bahriye Vekili
İhsan

Dahiliye Vekili

M. Cemil

Maliye Vekili

Mustafa Abdülhalik

Nafia Vekili

Behiç

Ticaret Vekili

Mustafa Rahmi

Hariciye Vekili

Doktor Tevfik Rüştü

Maarif Vekâleti Vekili

Doktor Refik

Ziraat Vekili

Mehmet Sabri

Sıhhiye ve Muaveneti

İçtimaiye Vekili

Doktor Refik

Sıhhiye Encümeninin Tadili

Türkiye Cumhuriyeti Merkez Hıfzıssıhha Kanun
Lâyihası

Madde 1. — Sıhhiye ve Muaveneti İçtimaiye Vekâletine merbut olmak ve umumi, içtimai ve intanî hıfzıssıhhaya müteallik bütün mesail ile iştigal etmek üzere Ankara'da bir müessese vücuda getirilecektir. Müessesenin ünvanı, «Türkiye Cumhuriyeti Merkez Hıfzıssıhha Müessesesidir» Sıhhiye ve Muaveneti İçtimaiye Vekâletince kabul ve tasdik edilmeden hiç bir müessese «Hıfzıssıhha Müessesesi» ünvanını taşıyamaz.

Madde 2. — Müessese, Sıhhiye ve Muaveneti İçtimaiye Vekâletince lüzum görülecek adette şubeleri havi olup, halk hıfzıssıhha şeraitinin islah ve inkişafına hâdim fenni her nevi taharriyat ve tetkikat icrası ve vekâletçe tevdi edilecek sıhhi ve fenni mesailin rüyeti ve tahlillerin ifasıyla mükelleftir. Memurini sıhhiye ile lüzum ve münasip görülecek tabiplerin umumi ve içtimai hıfzıssıhhaya ait tekâmül tedrisatı da bu müessesede icra edilir.

Madde 3. — Sıhhiye Vekâletince ihzarına lüzum görülen aşı ve serumlar vesaire müessesede yapılır ve hariçten mümasili müstahzarat vesair hayati madde-lerin kontrolleri de burada ifa kılınır.

Madde 4. — Müessese bir müdür ve iki muavin ve şube amirleri ve muavinleriyle sair icabeden tabipler ve memurlar tarafından idare edilir. Sıhhiye ve Muaveneti İçtimaiye Vekâletince müessesenin dahili teşkilât ve idaresini gösteren icra vekillerince musaddak bir talimatname tanzim olunur.

Madde 5. — Bütün resmî daireler, mahkemeler ile eşhası hususiye ve hükmiye tarafından ihtisas ve salâhiyeti dahilinde bulunan fenni meseleler hakkında müessesenin rey ve mütalası alınabilir. Sureti müracaat bir talimatname ile tayin olunur.

Madde 6. — Resmî müesseselere ait işlerin hal ve rüyeti meccani olup, eşhası hususiye ve hükmiyeye ait işler için talimatnameye rapt edilecek bir tarife üzerinden ücret alınır.

Madde 7. — Müessesese tarafından yapılan müstahzarların satış fiyatları Sıhhiye ve Muaveneti İçtimaiye Vekâletince tanzim olunacak bir tarifeye göre tayin olunur.

Madde 8. — Müessesese memurin ve müstahdemin kadrosunun tanzimine ve bunların tayin ve tahviline ve icabeden ecnebi mütehassısların celb ve tavzifine Sıhhiye ve Muaveneti İçtimaiye Vekâleti salahiyyattardır.

Madde 9. — Müessesenin memurin ve müstahdeminin maaşlarıyla masrafları Hudut ve Sevahili Sıhhiye Müdiriyetinin ait olduğu sene bütçesinde açıklacak hususi fasıldan tesviye edilir.

Madde 10. — Bu Kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 11. — Bu Kanunun hükmünü icraya Sıhhiye ve Muaveneti İçtimaiye Vekili memurdur.

Bütçe Encümeninin Tadili

Türkiye Cumhuriyeti Merkez Hıfzıssıhha Müessesesi Hakkında Kanun Lâyihası.

Birinci Madde — Sıhhiye ve Muaveneti İçtimaiye Vekâletine merbut olmak üzere Ankara'da (Türkiye Cumhuriyeti Merkez Hıfzıssıhha Müessesesi) teşkil olunmuştur.

İkinci Madde — Türkiye Cumhuriyeti Merkez Hıfzıssıhha Müessesesi :

1. Halk hıfzıssıhha şeraitinin islah ve inkişafına ait her nevi fenni taharriyat ve tetkikatı ifaya.
2. Vekâletce tevdi edilecek sıhhi ve fenni mesailin rüyet ve tahlilleri icra.
3. Vekâletce lüzum görülen aşı ve serum vesaireyi ihzar.
4. Hariçten gelen mümasili müstahzarat vesair hayati terkiyatın kontrollarını ifa.
5. Umumi içtimai ve intani Hıfzıssıhha müteallik sair bütün mesail ile iştigal.

6. Resmi daireler ve belediyelerle hakiki ve hükmi eşhas taraflarından ihtisas ve salahiyeti dahilindeki fenni meseleler hakkında vuku bulacak talep ve müracaatlar üzerine rey ve mütalaasını beyan eder.

Memurini sıhhiye ile sair tabiplerin umumi ve içtimai ve hıfzıssıhha ait tekâmül tedrisatı da bu müessesede icra olunur.

Üçüncü Madde — Türkiye Cumhuriyeti Merkez Hıfzıssıhha Müessesesince ikinci maddeyi tevfi kan görülecek işlerden resmi müesseselere ve belediyelere ait olanlar ücrete tabi değildir. Hakiki ve hükmi eşhasa ait işlerden alınacak ücretler ile müessesese tarafından yapılan müstahzarların satış fiyatları Vekâletce musaddak bir tarifeye göre tayin olunur.

Dördüncü Madde — Türkiye Cumhuriyeti Merkez Hıfzıssıhha Müessesesinin dahili idaresi ve memurin ve müstahdeminin vazifeleri ve sureti intihap ve tayinleri ve tebdilleri Sıhhiye ve Muaveneti İçtimaiye Vekâletince tanzim ve İcra Vekilleri Heyetince tasdik kılınacak bir talimatname ile tespit olunur.

Müessesese için lüzum görülecek ecnebi mütehassısların celb ve istihdamına Sıhhiye ve Muaveneti İçtimaiye Vekili salahiyyattardır.

Beşinci Madde — Türkiye Cumhuriyeti Merkez Hıfzıssıhha Müessesesinin muhassetat ve masarifi Hudut ve Sevahili Sıhhiye Müdiriyeti Umumiyesi bütçesinden verilir.

1928 senesi muhassetat ve masarifi hakkında Hudut ve Sevahili Sıhhiye Müdiriyeti Umumiyesi bütçe kanununun beşinci maddesi mucibince muamele olunur.

Altıncı Madde — Bu Kanun neşri tarihinden muteberdir.

Yedinci Madde — Bu Kanunun hükmünü icraya Sıhhiye ve Muaveneti İçtimaiye Vekili memurdur.